

Loc i

@ Tidsskrift for den levende kulturarv @

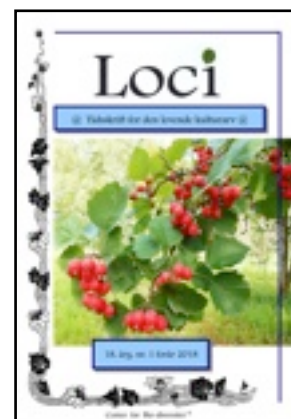
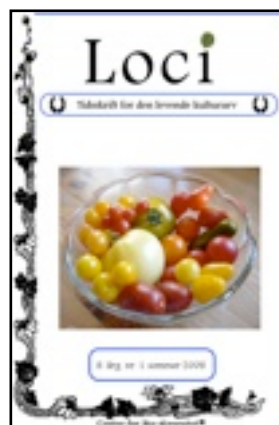
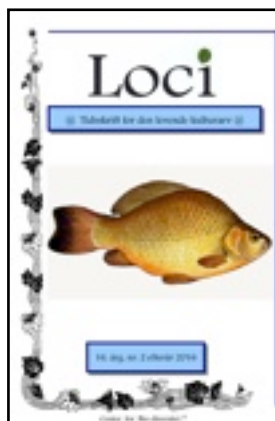
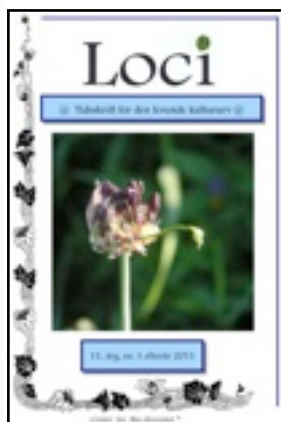

19. årg. nr. 1 forår 2019

Loci – Tidsskrift for den levende kulturarv

Loci udkom første gang i 2000 som et trykt blad. Nye tider og højere portotakster gjorde at bladet i 2011 overgik til elektronisk form. Du kan finde ældre nr. af bladet online på dette link:

<http://www.biodiverse.dk/oversigt/tidsskrift.htm>

Loci er uafhængig af tilskud og dermed ikke i lommen på politiske eller økonomiske interesser - til gengæld er vi så afhængige af støtte-medlemmer og kontingent.

Derfor husk at betale kontingent !

- du modtager et printbart blad direkte i din email
- du får medlems tilbud og rabat på bøger oa.
- og ikke mindst du støtter en god sag

Loci - tidsskrift for den levende kulturarv - ISSN 1601-0493

© Center for Bio-diversitet. Oplag: elektronisk printbar PDF 1 - 4 gange årligt.

Redaktion: Heine Refsing.

Alle artikler repræsenterer ikke nødvendigvis en officiel holdning fra Center for Bio-diversitet, - den enkelte forfatter er ansvarlig for sine egne synspunkter.

Udgiver:

Center for Bio-diversitet“ Hvejselvej 127, 7300 Jelling.
Danmark. foreningsregister nr.: FOR1005284.
SE-nr: 1935.0738 -- Tlf.: 7587.3008
www.biodiverse.dk mail: info@biodiverse.dk

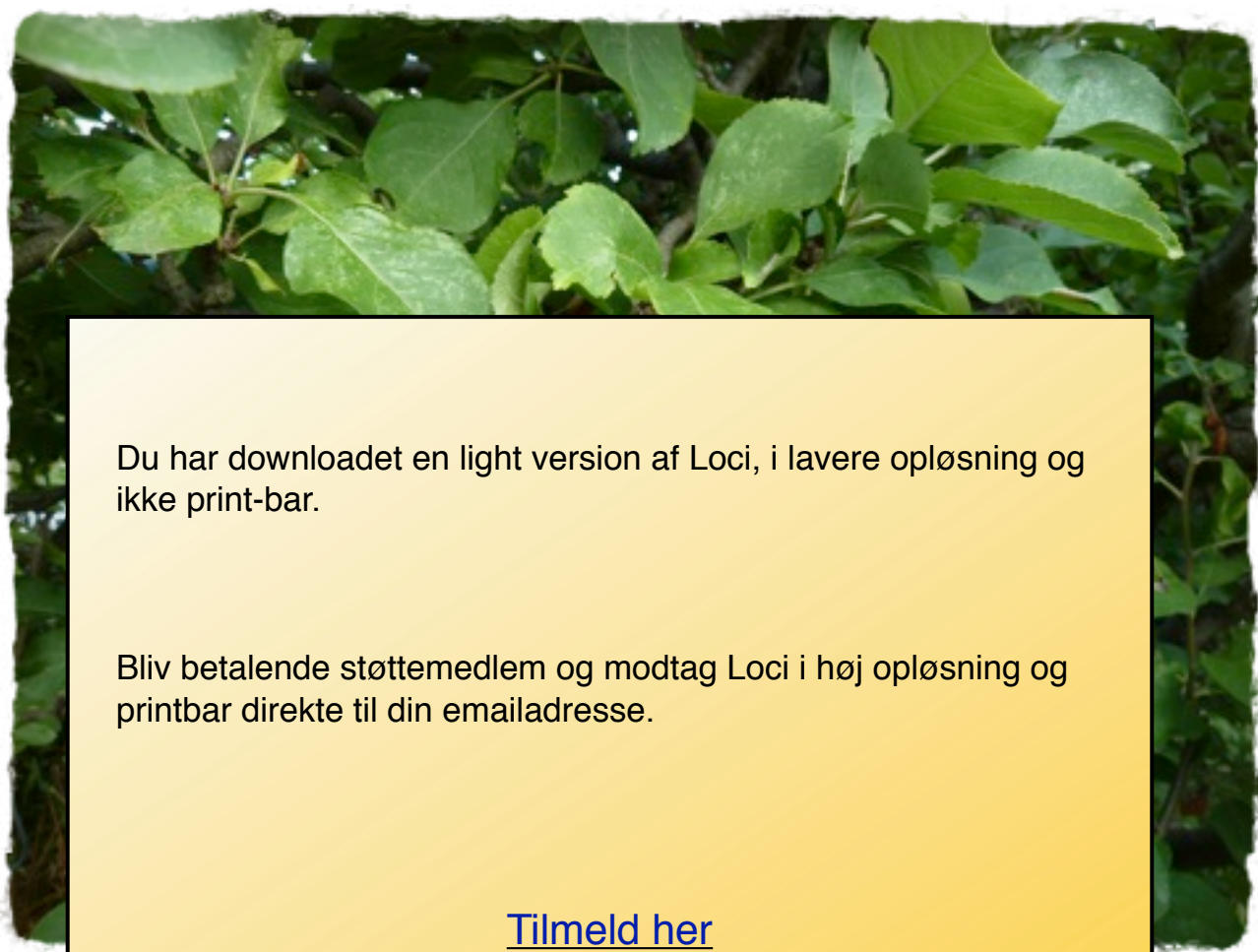
Medlemskab & abonnement: Danmark private.

Indmeldelsesgebyr 100 kr - årligt kontingent frivillig beløbsstørrelse.

Forside: Formand Jørgensens æble
Foto: Jens Ole Knudsen

Formand Jørgensen ~ en gammelt æblesort

Du har downloadet en light version af Loci, i lavere opløsning og ikke print-bar.

Bliv betalende støttemedlem og modtag Loci i høj opløsning og printbar direkte til din emailadresse.

[Tilmeld her](#)

Læs mere om Center for Biodiversitet her på hjemmesiden:

www.biodiverse.dk

Af Jen

I min
stadig
Friland
histori
hvor d
ikke, I
Frøsan
hun k
formar
endelig

Det er
maling.
ling af
hlerne,
dste vi
ennem
eet, og
ler fra
en, så

Peter Jørgensen var en af de gamle sømænd, som havde sin
stedmoder, så han stak tidligt til søs og levede et omskifteligt sømandsliv, som han kunne
fortælle mange, gode historier fra. Under en storm var han på vej hen over skibsdækket,
da en kraftig sø skyllede ind over dækket og tog ham med, så han havnede uheldigt i et
spil og fik knust hoften. Herved blev han halt og måtte gå med en ortopædisk støvle på
den ene fod. Det var ikke foreneligt med livet som sømand, og han måtte gå i land og

endte som arbejdsformand på sukkerraffinaderiet i Kgs. Lyngby. Han boede selv i Lyngby, hvor han havde en gartner ved navn Nielsen til at hjælpe sig i haven. En dag fandt gartneren et lille selvsået æbletræ i en kompostbunke, og han fik lov til at tage træet med sig. Træet viste sig at være værdifuldt, så det blev opformeret og opkaldt efter ejeren af haven, hvor det var blevet fundet. Det havde, så vidt vides, en rimeligt stor, lokal udbredelse.

Træet er det første, som springer ud om foråret, hvor det står med lyse, bøgegrønne blade mod træets mørke stamme og kanelbrune grene, og det får masser af kønne æbleblomster.

Æblerne er middelstore, grønne og senere svagt gullige, evt. med rød kind, hvis de får megen sol. De modner i september og kan gemmes til jul.

De er gode til frisk konsum med en behagelig, sommer-æble agtig smag, og de er også velegnede til madlavning. Til grød koger de ud på den helt rigtige, lidt klumpede måde. Der er al-tid god afsætning på de dejlige æbler, og hvert år er der lidt venlig konkurrence blandt slægtninge om at få del i årets høst.

Ordsprog:

Den, der planter et træ, får en pind, men den, der planter en pind, får et træ.

Reg.nr.		Kontant		INDBETALINGSKORT		KVITTERING	
L				Kan betales i pengeinstitut og på posthuse		Checks og lignende accepteres under forbehold af at pengeinstituttet modtager betalingen. Ved kontant betaling i pengeinstitut med terminal er det udelukkende pengeinstituttets korthæftstryk der er bevis for hvilket beløb der er indbetalt.	
Indbetaler		Kreditnummer og beløbsmodtager		Kreditnummer og beløbsmodtager		Kreditnummer og beløbsmodtager	
		89 88 08 58 Center for Bio-diversitet Hvejselvej 127 7300 Jelling		89 88 08 58 Center for Bio-diversitet Hvejselvej 127 7300 Jelling		89 88 08 58 Center for Bio-diversitet Hvejselvej 127 7300 Jelling	
Meddelelse til modtager		Underskrift ved overførsel fra konto		9860		KVITTERING	
kontingent 2019							
Kroner		Dm		Checkotte		Kroner	
Til maskinel afregning - Undgå venligst at skrive i nedenstående felt		Dag-Måned-År		Fik 762 (05.99) 9002-125112			
+73<		+89880858<					

Formand Jørgensens Æblekage

Æblekagen bliver særligt lækker med formand Jørgensen æbler, men den er bestemt også god med andre æbler.

2½ dl sukker
2½ dl mel
1 tsk vaniljesukker
½ tsk salt
2 tsk bagepulver

1 æg
100 g smeltet, afkølet smør
4 – 6 æbler med frisk smag

2 spiseskefulde mandelsplitter
Flydende honning

Bland sukker, vaniljesukker, salt, mel og bagepulver.
Rør ægget i.
Rør det smeltede, afkølede smør i.

Æblerne befries for blomst, stilk og kernehus og skæres i både, som lægges i en smurt springform. Bred dejen ud over æblestykkerne, glat evt. med en dejskraber. Drys mandelsplitter hen over kagen. Hæld flydende honning i en tynd spiral over kagen.

Kagen bages ved 180° i 40 minutter.

Serveres med flødeskum.

European Coordination Let's Liberate Diversity møde

okt. 2018

af Dylan Wallman

Den 4-5 oktober mødtes repræsentanter fra forskellige europæiske foreninger og organisationer, som arbejder for bevaring af den dyrkede mangfoldighed, grøn kulturav og frø frihed. Mødet er et initiativ der skal fremme netværk og samarbejde mellem de forskellige nationale organisationer i Europa.

Artiklen har tidligere været bragt i den svenske frøbevarings forening SESAMs blad. (<https://www.foreningensesam.se/>)

Närvarande var representanter för RMRM (Belgien), Irish Seed Savers, Danish Seed Savers, KVANN (Norge), Finnish Seed Savers, Zea Mais (Portugal), OMKI (Ungern), Magház (Ungern), Red De Semillas (Spanien), ProSpecieRara (Schweiz), Rete Semi Rurali (Italien), Crocevia (Italien), Réseau Semences Paysannes (Frankrike), BEDE (Frankrike), SEED (Luxemburg). Personligen representerade jag Sverige och föreningen Allkorn.

Initiativtagarna var Let's Liberate Diversity som är en av organisationerna i det större projekt DYNAVERSITY. En representant för SESAM hade varit välkommen att delta i mötet men tyvärr hade arrangörerna antagit att Sverige inte hade fler frö-organisationer än Allkorn. Ett misstag som uppstått då de gjort sin research på Nordiskt kultursortseminarium som ägde rum i Finland i somras och som främst berör kultursorter av spannmål. Som tur var är jag ju själv medlem i SESAM och kunde vittna om föreningens existens samt även i form av den här artikeln dela med mig av mötets innehåll.

En stor del av mötet handlade om att förstå vad DYNAVERSITY och Let's Liberate Diversitys målsättning är. Vad är fördelarna med ett samarbete mellan fröorganisationer motsvarande Sesam och Allkorn från olika länder i Europa? Vad kan varje organisation bidra med och vad är man i behov av? Med hjälp av olika frågeställningen skapades dialog som resulterade i många värdefulla idéer. Bland annat efterfrågas utbytesprogram där man kan åka till olika länder för att lära sig om hur man tar egna fröer, samarbete för att söka projektpengar samt stöd med kunskap och erfarenheter till nyetablerade organisationer. Att förstärka ett samarbete mellan organisationerna innebär även att den alternativa frö-rörelsen kan få en starkare röst på högre instanser inom EU.

DYNAVERSITY (www.dynaversity.eu) är ett projekt som finansierats av EUs Horizon2020 program. Projektet har flera deltagande organisationer från olika länder. Olika organisationer svarar för olika områden av expertis. INRA som är ett franskt forskningsinstitut har hand om det naturvetenskapliga området. SEED från Belgien och Environmental Social Science Research Group från Ungern jobbar med de sociologiska frågeställningarna. Arcadia International från Belgien med policy-frågor. European Coordination Let's Liberate Diversity och Rete Semi Rurali (Italiens motsvarighet till Allkorn) utgör projektets frönätverk. Projektet har även URGENCI som är ett

internationellt nätverk för CSA (andelsjordbruk) som utgör konsumentnätverk. Federpachi är en Italiensk grupp för nationalparker, Formicablu svarar för vetenskapskommunikationen och CIRAD från Frankrike för internationella utvecklingsfrågor.

Projektets målsättning som främst handlar om in-situ bevaring är indelat i 6 punkter:

1. Bidra med en uppdaterad definition av koncept som ex situ, in situ och on farm conservation baserat historien av deras utveckling under de senaste årtiondena. Detta för att förstärka kapaciteten för in situ bevaring (inkluderat bevaring hos bönder och trädgårdar).
2. Ta fram en karta av den kulturpolitiska och socioekonomiska scenen av PGRFA (växtgenetiska resurser för mat och jordbruk) i Europa. Denna ska inkludera aktörer, nätverk med flera deltagare, platser och deltagare kring in situ, on farm och ex situ bevaring.
3. Etablera SKEP (Sharing Knowledge and Experience Platform) som siktar på att främja samarbete och nätverkande mellan olika aktörer och organisationer.
4. Starta gemensamma aktiviteter och nätverk för PGRFA, stötta skapandet av CBS (community seed banks) och skapa redskap för att hantera odlad mångfald (som t.ex. databaser genom att dela tekniska manualer).
5. Försärka relationerna mellan ex situ och in situ bevarande grupper baserat på anpassad kommunikation och träning på marknivå (vetenskaplig sommarskola och träningsprogram för lärare) för att förstärka mångfalden i matproduktionssystemet.
6. Främja institutionella ramverk för nya dynamiska frö-system och strategier för innovativa, deltagande och integrerad styrning av PGRFA grupper med målsättning att öka användandet av mångfald inom matproduktion och växtförädling.

European Coordination Let's Liberate Diversity (www.liberatediversity.org)

är en internationell non-profit organisation som jobbar med att organisera och samverka mellan nationella frö-organisationer för att främja den odlade mångfalden bland bönder och trädgårdsodlare. Organisationens främsta målsättningar listas nedan:

- Främjandet av odlarnas egna fröer i lantbruk och trädgårdsodling.
- Utbyte och presentation av kunskap relaterad till brukande och främjande av egna fröer.
- Insamling, översättning och presentation av redan existerande information.

- Utdanninger.
- Forskning.
- Verkande för en lagstiftning som främjar bönders, trädgårdodlares och små fröföretags rättigheter till odlad mångfald.

Föreningen Allkorn (www.allkorn.se)

är en ideell organisation som värnar om den odlade mångfalden av olika typer av spannmål. Det har visat sig att många av de äldre sorterna (innan 60-talet) är väl lämpade för dagens ekologiska jordbruk. Många av dem har även visat sig ha goda näringsvärden och bakningsegenskaper. Föreningen har medlemmar från alla delar i brödets värdekedja och utgör ett gott exempel på hur man kan samarbeta för att värna om hälsa och hållbarhet. En gång om året anordnas Nordiskt kultursortseminarium där intressenter från de olika Nordiska länderna träffas för att utbyta erfarenheter kring sitt arbete med kultursorter av spannmål.

Nästa år (2019) kommer seminariet att ersättas med ett större möte som anordnas av andra europeiska föreningar som jobbar med odlad mångfald. Träffen kommer då kallas European Cereal Diversity Festival och hållas i Danmark mellan den 26-28 juni. Det kommer garanterat bli ett mycket spännande och lärorikt evenemang för alla som är intresserade av spannmål.

Center for Biodiversitet & Loci

Uafhængigt informationscenter for biodiversitet siden 1995. Formålet er at informere om den menneskeskabte mangfoldighed af kulturplanter og husdyrracer, at fremme bevarelsen af gamle og nye varieteter med værdifulde egenskaber på græsrods-niveau, så almindelige mennesker kan glæde sig over vores levende kulturarv.

Som en ikke-regeringsorganisation kan Center for Bio-diversitet tale de truede dyr og planter sag ud fra et rent bevaringsorienteret perspektiv - fri af politiske overvejelser. Vi kan ligeud gøre opmærksom på uheldige udviklings-tendenser - fri af organisatoriske bindinger og kommercielle hensyn.

[LINK: Støt det frivillige arbejde](#)

Arnold tjørn ~ *Crataegus arnoldiana*

Tekst Heine Refsing, illustration: USDA / Søren Holt

Crataegus arnoldiana er en storfrugtet tjørn med store bær ligesom Pennsylvania tjørnen omtalt i Loci i 2018. Det er et løvfældende træ som vokser til 5-6 me-ter på 20 år.

Træet er hårdført og meget tolerant med hensyn til forskellige typer jordbund.

Det eneste den ikke bryder sig om er voksesteder tæt på kysten. Den kan godt tåle blæst men ikke salt.

Arnold tjørn blomstrer i maj og modner fra august til September. Altså noget tidligere høst end Pensylvania tjørn.

Den rigelige blomstring er godt for bier og andre insekter.

Bærrene er op til kirsebærstørrelse og lækre og velsmagende, især i frisk tilstand meget aromatisk og sød.

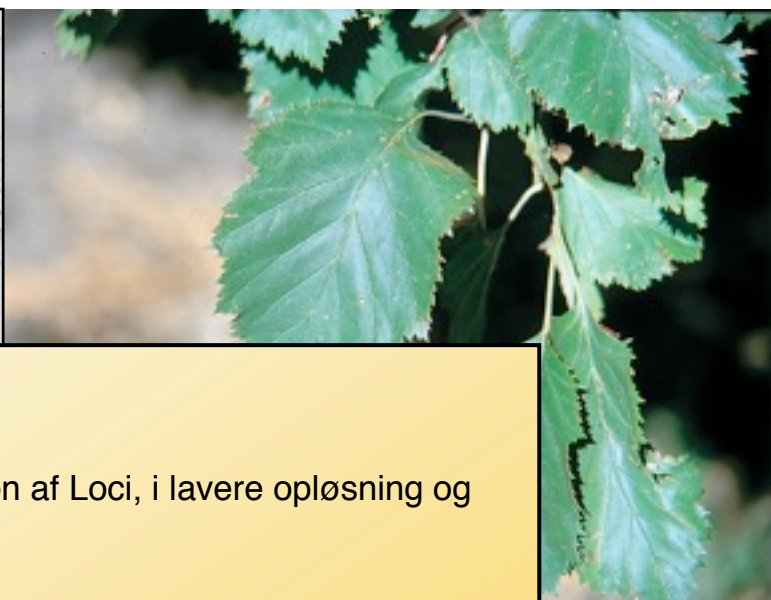
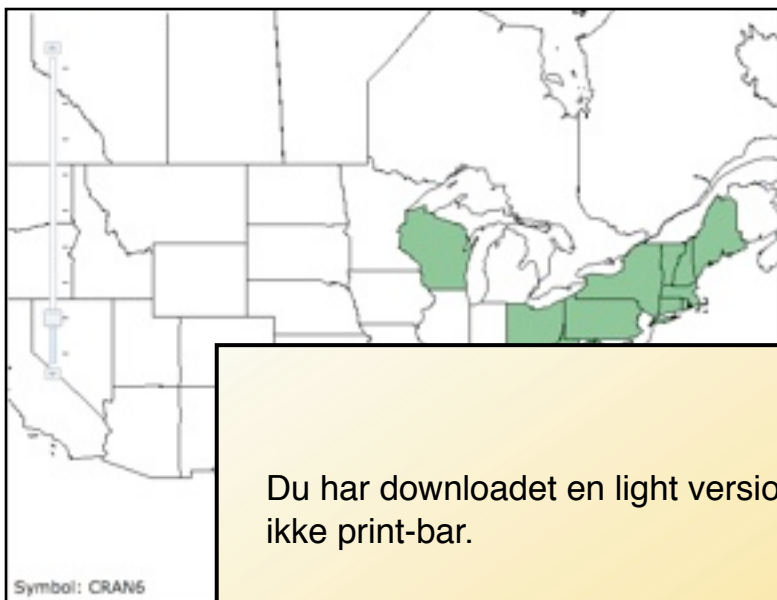
Men kan også tilberedes til tærter og marmelader, hvor smagen forbedres ved at blande med æbler.

Inde i hvert bær sidder 4 frø tæt sammenkittede og ligner en kirsebærsten.

Foruden de søde anvendelses muligheder kan man lave sin egen meget sunde ketchup af tjørnebær.

Opskrift nederst i artiklen.

Du har downloadet en light version af Loci, i lavere opløsning og ikke print-bar.

Bliv betalende støttemedlem og modtag Loci i høj opløsning og printbar direkte til din emailadresse.

[Tilmeld her](#)

Læs mere om Center for Biodiversitet her på hjemmesiden:

www.biodiverse.dk

Crataegus
del af

Dyrkning

Træet
bærre

Det tager
tilgængeligt
plaget
Træet
regel 4

Form

Arnold
langsom
kolde
først d
men d

For at
eller 1
småbit

De små planter skal helst pottes op individuelt, så snart de er store nok til at prikles sidst på foråret, og derefter omplantes en gang om året indtil de skal plantes på det blivende sted.

På USDAs hjemmeside er en guide til Crataegus arnoldiana at finde på dette LINK:

[Plant Guide Arnold Hawthorn](#)

østlige

fordi

er der
e rigtig

er som

er lidt
a flere
andre
essen,

n balje
nte de

Tjørnebær ketchup

Tjørnebær
ketchup

Foto:
Søren Holt

Bær fra alm. Hvidtjørn kan bruges men storfrugtede tjørn har meget mere frugtkød og rigere smag. Opskriften her er en basisopskrift, der er 100 variationer af hjemmelavet ketchup med forskellige ingredienser. Erstat tomat med tjørnebær i din favorit opskrift.

Ingredienser:

- 500 g. Tjørnebær
- 300 dl. æbleeddike
- 300 dl. vand
- 170 g. sukker
- 1/2 spsk. salt
- peber eller andre krydderier efter smag

Fjern stilke og vask bærrene grundigt. Fyld vand, eddike og bær i en rummelig gryde, lad det simre en halv times tid indtil bærrene koger ud.

Mos bærrene gennem en sigte for at få alle sten og grove skind dele fra.

Hæld massen op i en gryde igen og kog ved lav temperatur med sukkeret.

Lad det simre og inddampe i 10 minutter eller lidt mere til konsistensen er passende.

Smag ketchuppen til med salt og peber eller andre krydderier.

Medlemstilbud

(kun for betalende støtte-medlemmer, kun til adresse i Danmark)

Podekviste af Formand Jørgensen æblet

Jens
dele
pr. p
Send

Best

Pris

Hvis

Vi h
først
eller

Bær
risik

Frøe
Vigt

De s
med

En p

10 s

Du har downloadet en light version af Loci, i lavere opløsning og ikke print-bar.

Bliv betalende støttemedlem og modtag Loci i høj opløsning og printbar direkte til din emailadresse.

[Tilmeld her](#)

Læs mere om Center for Biodiversitet her på hjemmesiden:

www.biodiverse.dk

Sendes med DAO til en pakkeshop (Husk vi skal bruge mobilnr.)

Medlemstilbud er kun til eget brug. Skriv til info@biodiverse.dk

15 års jubilæum for Påskeerklæringen

Påskeerklæringen fylder 15 år næste år.

Dengang lykkedes det at samle mange foreninger for hobbyavlere bag nogle krav om at befri rent hobbybetonet hold af fjerkræ for sociale og kulturelle formål og for selvforsyning for mange af de regler gælder for produktion.

Der er en logik i at skille det ad:

Produktion af fødevarer til andre mennesker må nødvendigvis være underlagt en masse kontrolforanstaltninger, som fødevareskandaler over hele verden jævnligt viser med al uønskelig tydelighed.

Engang var grænserne mellem produktion og kultur-baseret hold af fjerkræ flydende. Æggemanden kørte rundt og hentede små kas-ser med 20 30 styks æggebakker hos enhver husmand der havde 50 hvide Italienere.

Men idag er fjerkræproduktionen store lukkede systemer, hvor der aldrig ville komme en ny avlshane ind ude fra en selvforsyner eller en udstiller på Landsudstillingen i Herning. Der er med andre ord vandtætte skodder mht smitte ind i fjerkræindustrien. Desværre er der ikke vandtætte skodder den anden vej og industrihøns oversvømmer nye hobbyavlere som intet ken-

der til deres smitte-risiko eller deres dyrevelfærdproblemer.

Dét er noget møg, for at sige det som en hønseavler. Industrihybriderne er alt det modsatte af at bevare biodiversitet og gode gener for sygdoms resistens og tilpasning. De er generisk ensrettede, resultat af ekstremavl fuldt på højde med hunde uden næse eller kvæg der ikke kan føde egen kalve - faktisk meget være end de eksempler.

Frem for alt er spredningen af industrihybrider ud i private haver en kæmpepest og unødvendig smitterisiko. Paradoksalt nok er industriens salg ud af bagdøren, den største risiko for de sygdomsudbrud, som kan lukke deres fabrikker og ødelægge den lille eksport af fjerkræprodukter.

Der er sket fremskridt siden 2005. Man er begyndt at graduere reglerne lidt. Så samme restriktioner ved fx fugleinfluenza ikke rammer hobbyhøns, og det er ikke længere kriminelt at sælge eller forære overskudsæg om sommeren til familie og naboer. Så Påskeerklæringen var ikke forgæves - en proces er så småt igang.

Men der er lang vej endnu til vandtætteskodder og fritagelse af hobbyavlere for bureaukrati, restriktioner og vaccinationer. Til gavn for industrien, til gavn for biodiversiteten - men til skade for kreglermentalitet hos folk i og omkring fjerkræindustrien, som tjener en lille skilling på salg af høns der er uegnede til et liv i baghaverne.

Påskeerklæringen er stadig aktuel og det næste års tid vil vi gerne fejre jubilæet med forskellig tiltag for at sparke mere gang i processen.

Lobbyisme er svært for græsrodder - det koster penge og det kræver benarbejde. Så vi får brug for bidrag både iform af penge og arbejde. Det første behøver dog kun være små beløb og det sidste kan udføres hjemme fra tastatur og skærm.

Påskeerklæringen deltag selv

Like og del !

Facebook er et godt sted at nå folk uden store omkostninger. Annoncering koster dog penge. Men helt gratis er det når folk “synes godt om” og “deler”.

Hvis mange gør det jævnligt på egen væg og i relevante grupper spredes budskabet. Så:

- gå til Påskeerklæringens side og giv den et “synes godt om”
- klik på inviter dine venner til at “synes godt om”
- “del” Påskeerklæringens opslag på din egen væg og i relevante grupper.

LINK: [Påskeerklæringens Side på Facebook](#)

Meld dig under fanerne !

1) For at nå specifikke personer politikere og foreninger er der brug for flere hænder ved tastaturene og skærmene. Med dig til at tage forskellige opgaver.

2) Tilmeld dig en jubilæums mailliste om aktiviteter, som vil fortælle om fremskridt-ene, huske på at “dele”, osv.

Skriv til : info@biodiverse.dk

Doner !

Giv en skærv til udgifterne. Er du på jubilæums mailliste får du nyheder om resultaterne.

Brug det sædvanlige Fi-kort kontonr. men skriv “påskeerklæring” under meddelelser i stedet for “kontingent”

Husk kontingent for 2019

Beskyttelse af hobbydyr ~ giv en hånd med !

Mere end 30 forskellige foreninger har støttet udgivelsen af folderen "Dyr er ikke bare profit". Med andet oplag har vi trykt 60.000 foldere.

Målet er at skabe debat og sikre småavlerkulturen gennem en bedre lovgivning, der beskytter hobbyavl, biodiversitet og almindelige menneskers ret til at avle dyr.

Af hensyn til den debatskabende virkning er målet at flest muligt uddelt hurtigt.

Det optimale er de foldere, der uddeles personligt fra hånd til hånd til interessefæller, politikere og journalister.

Gode steder at have en stak liggende:

- alle arrangementer med hobbydyr, markeder, dyrskuer, PR-dage, udstillinger osv. osv.

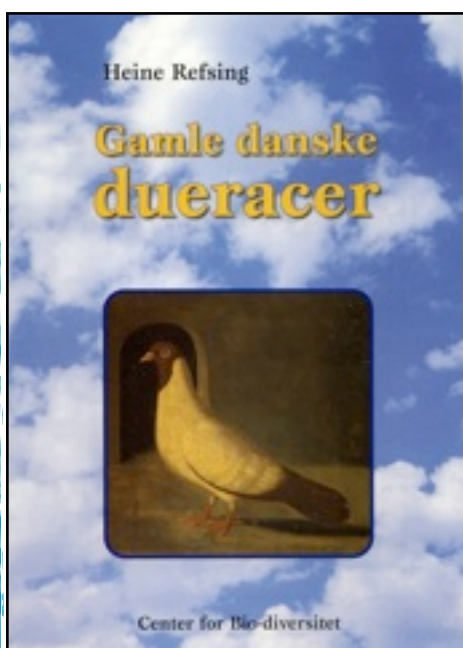
- butikker og distributører hvor folk køber foder mm. til hobbydyr, helsekostbutikker...~

~

Sikkert mange andre steder lokalt - en lille indsats kan gøre en stor forskel!

Del selv foldere ud ~ Se folderen online [HER](http://www.biodiverse.dk)

Tilbud

"Gamle danske dueracer" ~ pris 100 kr.

(nedsat fra 175 kr.)

+ Porto (priser gælder salg til adresser i DK)

Se flere bøger om husdyr og afgrøder på:

www.biodiverse.dk

Nye bøger : [LINK](#)

Antikvariske : [LINK](#)

E-bøger : [LINK](#)

Afsender:

Center for Biodiversitet - www.biodiverse.dk - info@biodiverse.dk

Center for Bio-diversitet

~ for livets mangfoldighed

Center for Bio-diversitet er et uafhængigt informationscenter.

Formålet er at informere om bevarelsen af den levende kulturarv - den traditionelle småavlerkultur og mangfoldigheden i kulturplanter og husdyrracer.

Blandt andet gennem udgivelse af Loci.

Som en ikke-regeringsorganisation kan Center for Bio-diversitet tale de truede dyr og planter sag ud fra et rent bevaringsorienteret perspektiv - fri for politiske overvejelser.

Og vi kan ligeud gøre opmærksom på en uheldig udvikling - fri af organisatoriske bindinger og kommercielle hensyn.

I "gamle dage" havde man et mere varieret udvalg af sorter - tilpasset lokale forhold, der var en kartoffelsort og en jordbærsorter for enhver smag og til ethvert formål. Nu har vi kun få sorter, som er velegnede til masseproduktion. De smager næsten ens - ikke særligt spændende!

Den biologiske og den kulturelle mangfoldighed går hånd i hånd. De gamle sorter og racer og den folkelige småavlerkultur hører sammen.

Danmark er forpligtiget af Riokonventionen til at beskytte begge dele!

Center for Bio-diversitet ønsker almindelige menneskers ret til den biologiske mangfoldighed sikret. Som støttemedlem får du forskellige medlemstilbud, rabat på bøger, og modtager Loci - 2-3 gange årligt, med artikler om den levende kulturarv, bevaringsværdige sjældne sorter og racer, småavlerkulturen og bevarelse af naturlig genetisk variation og mangfoldighed.

www.biodiverse.dk

